



PACTE METROPOLITÀ PEL DRET AL TEMPS

**de desplegament dels compromisos assolits
amb la signatura de la Declaració de Barcelona
en Polítiques del Temps**

Aprovat pel Consell Metropolità de l'AMB en la sessió del 28 de març del 2023 i validat pel Grup Impulsor del Pacte Metropolità pel Temps el 29 de setembre del 2022 i la Taula de Municipis pel Pacte Metropolità del Temps el 18 d'octubre del 2022

1. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ

Al llarg de les darreres dècades, la societat catalana ha experimentat una profunda transformació econòmica, social i demogràfica. Aquesta transformació ha afectat de manera directa l'organització horària de la societat. De l'actual organització del temps se'n deriven seriosos obstacles per a la millora de la competitivitat empresarial i la productivitat laboral, l'augment de riscos psicosocials del personal, el manteniment de la desigualtat entre homes i dones, problemes de salut derivats de desordres en el son d'adults i infants, la manca de temps de lliure disposició personal i menys disponibilitat per a la participació social i comunitària.

Aquesta situació, a la qual cal afegir la inclusió de les tecnologies de la informació i la comunicació, també en l'àmbit laboral, així com una demanda creixent per part de la societat en els bons usos del temps, són alguns dels factors que posen en evidència la necessitat de replantejar l'organització horària a Catalunya i la creació de nous àmbits d'intervenció institucional. Així doncs, les polítiques del temps s'erigeixen com un element central per avançar cap a unes societats més saludables, amb més qualitat de vida, cohesionades i sostenibles, on es potenciï la igualtat entre persones.

Les polítiques del temps van iniciar-se amb experiències europees als anys 90, especialment a Itàlia i França, on van començar a implementar polítiques del temps per millorar horaris laborals i conciliació. Va ser llavors quan va aparèixer per primer cop el concepte de «temps de les ciutats», molt vinculat al concepte d'igualtat de gènere i conciliació.

Catalunya té una llarga trajectòria en l'impuls de polítiques d'organització del temps. L'any 2007, el Govern va crear la Comissió d'Igualtat i Temps de Treball en el si del Consell de Relacions Laborals de Catalunya amb l'objectiu d'assolir consensos en matèria d'organització del temps i racionalització d'horaris a les empreses de Catalunya. Cinc anys abans, el Govern de la Generalitat havia aprovat la Llei 6/2002, del 25 d'abril, de mesures relatives a la conciliació del treball amb la vida familiar del personal de les administracions, que incloïa aspectes per millorar els usos del temps.

Barcelona, l'any 2008, va ser la primera ciutat de tot Espanya de tenir una Regidoria d'Usos del Temps. Poc després, altres municipis de la metròpolis van desenvolupar polítiques del temps i plans pilot. Esplugues de Llobregat, per exemple, va dur a terme una prova pilot el 2015.

Els municipis de Sant Boi de Llobregat, l'any 2011, i Barcelona, el 2014, van ser referents en la creació d'acords de ciutat entre els principals agents econòmics i socials per promoure polítiques del temps, anomenats «pactes del temps».

En l'àmbit associatiu, la Iniciativa per la Reforma Horària, sorgida l'any 2014, va impulsar el Pacte per la Reforma Horària, que establia uns objectius per millorar l'organització del temps fins al 2025. El Pacte, que va ser signat per un centenar de municipis, 23 dels quals formen part de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB), va significar un important punt de partida per a l'impuls de compromisos institucionals per al desplegament de polítiques del temps.

Per donar seguiment a aquell pacte, des del 2020 s'impulsa una estratègia conjunta per fer de Catalunya un referent mundial en polítiques del temps, promoguda per les quatre institucions clau de Catalunya: la Generalitat de Catalunya, l'Ajuntament de Barcelona, la Diputació de Barcelona i l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

En sumar-se aquesta estratègia conjunta, l'AMB pretén abordar les polítiques del temps en clau metropolitana, com ja fan altres metròpolis, per exemple Rennes, Lille i Milà.

2. ANTECEDENTS DEL PACTE METROPOLITÀ DEL TEMPS

A escala metropolitana, des de l'any 2020 l'AMB ha col·laborat amb la Barcelona Time Use Initiative for a Healthy Society (BTUI), organització que recull el llegat de la Iniciativa per a la Reforma Horària. Els anys 2020, 2021 i 2022, aquesta col·laboració s'ha desenvolupat a través de convenis, que han servit per incorporar i definir l'estratègia d'impuls de polítiques del temps a l'àrea d'influència de l'AMB.

Les principals accions clau d'aquesta col·laboració per impulsar polítiques del temps metropolitanas han estat les següents:

- Novembre del 2020. **Celebració de la primera jornada sobre usos del temps amb perspectiva metropolitana, «Per una nova organització del temps a l'Àrea Metropolitana de Barcelona»**, el primer debat en clau metropolitana per definir què es podia fer en polítiques del temps a la metròpolis. Hi van participar la vicepresidenta de Desenvolupament Social i Econòmic de l'AMB i les alcaldies d'Esplugues de Llobregat, Sant Boi de Llobregat i Molins de Rei. Va comptar amb l'assistència de més d'una cinquantena de persones. S'hi va presentar l'informe *Les polítiques del temps de l'AMB* i la pàgina web de bones pràctiques municipals.
- Juny del 2021. **Celebració de la jornada «Per un pacte metropolità del temps»**, on es va definir l'horitzó de tenir un pacte del temps metropolità. La jornada va comptar amb la intervenció de la vicepresidenta de Desenvolupament Social i Econòmic de l'AMB i les alcaldesses d'Esplugues de Llobregat, Sant Boi de Llobregat i Montcada i Reixac, i amb la participació de més d'una cinquantena de persones, entre representants polítics metropolitanos, personal tècnic de l'Administració pública, agents socials i equips de recerca.
- Octubre del 2021. L'AMB s'adhereix a la **Xarxa de Governos Locals i Regionals per les Polítiques del Temps**, una xarxa d'intercanvi d'experiències i bones pràctiques relacionades amb la gestió del temps a escala mundial.
- Octubre del 2021. **L'AMB s'adhereix a la Declaració de Barcelona sobre les polítiques del temps**. S'hi involucren més de 100 organitzacions i institucions; constitueix una declaració pionera en el seu àmbit per situar les polítiques del temps en les agendes de les institucions. A més, l'AMB va participar en el grup motor impulsor per elaborar-la.
- Novembre del 2021. **Participació a la Time Use Week 2021**. Presència en la sessió «Les ciutats com a actors clau per a l'impuls de les polítiques del temps» i en el Congrés Mundial de Recerca en Usos del Temps.
- Novembre del 2021. **Presentació de l'Informe d'aprofundiment de l'economia metropolitana** dedicat als usos del temps. El presenta l'Institut Cerdà davant d'una trentena de representants polítics i tècnics dels municipis metropolitanos.
- Maig del 2022. **Creació del Grup Impulsor i celebració de la primera Taula de Municipis pel Pacte Metropolità del Temps**, com a eina de debat i discussió per impulsar polítiques del temps municipals i metropolitanas. La Taula és l'espai de governança clau en

què participen tots els municipis per intercanviar bones pràctiques i experiències, així com reptes de futur i línies de treball. En la jornada hi participen 50 persones, amb la intervenció de la vicepresidenta de Desenvolupament Social i Econòmic de l'AMB i la presentació de bones pràctiques dutes a terme a Barcelona, Sant Cugat del Vallès, Esplugues de Llobregat i Sant Boi de Llobregat.

- Juliol del 2022. **Acte públic de renovació de l'estratègia de col·laboració conjunta per impulsar polítiques del temps** amb la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Barcelona, l'Ajuntament de Barcelona i la BTUI.
- Març-setembre del 2022. **Impuls i realització de l'enquesta de les polítiques del temps als municipis metropolitans**, a partir d'entrevistes amb un total de 29 municipis de l'AMB. Les entrevistes són útils, entre d'altres, per tenir una visió global del tractament que es dona a les polítiques del temps a la metròpolis.
- Octubre del 2022. **Participació a la Time Use Week 2022**, Assemblea general de la Xarxa de Governos Locals i Regionals per les Polítiques del Temps, la Xarxa Catalana pel Dret al Temps i tallers d'impuls de pactes locals del temps.

3. EL DESPLEGAMENT DEL COMPROMÍS DE BARCELONA: EL PACTE METROPOLITÀ DEL TEMPS

El 5 d'octubre del 2021 es va aprovar, mitjançant decret de Presidència, l'adhesió de l'AMB a la Declaració de Barcelona sobre les polítiques de temps, i es va facultar la vicepresidenta de l'Àrea de Desenvolupament Social i Econòmic perquè la signés en l'acte que va tenir lloc el 29 d'octubre del 2021.

Més de 100 institucions mundials referents en polítiques del temps, incloent-ne 15 de catalanes, van signar aquesta declaració, que les compromet a treballar conjuntament per fer del dret al temps un dret de ciutadania, per millorar la salut, la sostenibilitat i la igualtat entre tothom.

Amb la signatura de la Declaració de Barcelona sobre les polítiques de temps, l'AMB es va comprometre, en la mesura de les seves competències i possibilitats, a: treballar per generar consciència sobre el tema, desenvolupant i implementant polítiques de temps que avancin cap a una societat més sana, igualitària, productiva i sostenible; promoure el diàleg amb tots els sectors rellevants, fomentant la coordinació interdepartamental i intersectorial i integrant les consideracions de política de temps en els programes i accions socials, de gènere, econòmiques i ambientals; participar en el desenvolupament d'un marc de polítiques de temps per a l'acció 2022-2024; revisar els plans existents per implementar-hi recomanacions de polítiques de temps; promoure i donar suport a la Time Use Week com a esdeveniment anual per fomentar les polítiques de temps; continuar col·laborant en la xarxa urbana de polítiques de temps internacional, i promoure el coneixement en l'ús del temps i les polítiques de temps.

Les entrevistes realitzades als municipis metropolitans i l'anàlisi de la situació de les polítiques del temps als municipis duta a terme, posen de manifest que les polítiques del temps ja formen part de l'agenda dels ajuntaments en diferents àmbits de polítiques públiques, tots fonamentals per al benestar i la sostenibilitat econòmica i social dels pobles i ciutats, com ara la igualtat; el teixit productiu, el comerç, el consum i la restauració; l'educació; el lleure, la cultura i l'associacionisme; la mobilitat i la sostenibilitat; l'atenció i la participació ciutadana; i la conscienciació i comunicació sobre la importància d'uns millors usos del temps.

L'anàlisi també mostra que hi ha reptes compartits entre els municipis metropolitans, que obliguen a assumir un compromís conjunt per impulsar polítiques del temps i assegurar, així, el dret al temps a tota la metròpolis.

Ahora, indica que per aconseguir l'objectiu d'avançar conjuntament cap a una metròpolis més saludable, justa, democràtica i sostenible és imprescindible treballar en xarxa amb tots els nivells de govern i diversos municipis, especialment amb els que formen part de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, per tal d'abordar la dimensió metropolitana de la feina i del temps i per tractar la mobilitat amb visió metropolitana. La realitat del temps transcendeix la vida de la ciutadania a la metròpolis.

L'ÀREA DE DESENVOLUPAMENT SOCIAL I ECONÒMIC DE L'AMB, LA BARCELONA TIME USE INITIATIVE FOR A HEALTHY SOCIETY (BTUI) I ELS AJUNTAMENTS QUE FORMEN PART DEL GRUP IMPULSOR D'AQUEST PACTE (BARCELONA, ESPLUGUES DE LLOBREGAT, SANT BOI DE LLOBREGAT I SANT CUGAT DEL VALLÈS) PROPOSEN EL PACTE METROPOLITÀ DEL TEMPS COM A MARC DE DESENVOLUPAMENT DE LES POLÍTIQUES DEL TEMPS I COM A FULL DE RUTA PERQUÈ L'AMB I ELS MUNICIPIS METROPOLITANS QUE S'HI ADHEREIXIN DESENVOLUPIN LA DECLARACIÓ DE BARCELONA SOBRE LES POLÍTIQUES DE TEMPS.

PACTE METROPOLITÀ DEL TEMPS

EL COMPROMÍS DE L'ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA

L'Àrea Metropolitana de Barcelona, dins de les seves àrees de competència i possibilitats, es compromet a:

- Continuar la **col·laboració amb les institucions clau de Catalunya** per fomentar les polítiques del temps, aportant-hi la visió metropolitana i refermant-la.
- **Situar el dret al temps en la planificació estratègica de l'AMB i com a política pròpia**, mitjançant l'articulació d'una estratègia metropolitana de desenvolupament del territori que tingui en compte el temps com un element bàsic per al benestar quotidià i la reactivació social i econòmica, lligat també als objectius de desenvolupament sostenible (ODS). Aquesta estratègia ha d'incorporar **la visió metropolitana del temps en els diferents àmbits de treball de l'AMB**, principalment en desenvolupament socioeconòmic, ecologia i mobilitat.
- **Adoptar polítiques de l'organització del temps de treball per al personal i els equips de l'Àrea Metropolitana de Barcelona**, amb la incorporació de mesures de responsabilitat, flexibilitat horària i treball híbrid.
- **Recopilar informació i estandarditzar dades sobre usos del temps a partir d'indicadors** que permetin dissenyar polítiques basades en l'evidència i la realitat dels municipis i de la metròpolis.
- **Promoure eines de difusió i campanyes de comunicació conjuntes** per a tots els municipis de la metròpolis, per sensibilitzar la ciutadania, les organitzacions i les empreses metropolitanes sobre la importància dels usos del temps i el seu impacte en l'equilibri vital, personal, laboral i familiar de la ciutadania.
- **Introduir les polítiques del temps en l'estratègia de formació** del personal tècnic, càrrecs de responsabilitat política i les persones que treballen als municipis metropolitanos, amb la col·laboració d'altres institucions que ja ofereixen formacions a municipis, com la DIBA, Barcelona Activa o altres actors.
- **Donar impuls, suport i recursos als municipis metropolitanos perquè implementin polítiques del temps** per millorar la qualitat de vida de la població i garantir el dret al temps com un dret de la ciutadania, mitjançant una secretaria tècnica que doni suport i assessorament als municipis.

- **Detectar i recopilar les bones pràctiques** en polítiques del temps dels municipis per tal facilitar-ne l'intercanvi i la transferibilitat entre municipis.
- **Dinamitzar la Taula de Municipis pel Pacte Metropolità del Temps i el grup impulsor** que la conforma, per fomentar la implementació del Pacte del Temps Metropolità.
- **Donar visibilitat a les polítiques del temps dels municipis** a través de la internacionalització i la participació en espais com la Xarxa de Governos Locals i Regionals per les Polítiques del Temps i la Time Use Week, com a espais de trobada internacional per a l'impuls de les polítiques del temps.
- **Donar continuïtat als acords d'aquest Compromís.**

EL COMPROMÍS DELS MUNICIPIS METROPOLITANS

Els municipis metropolitans es comprometen amb aquesta iniciativa a partir

del moment en què hi formalitzen l'adhesió. S'hi poden sumar els municipis metropolitans que hi estiguin d'acord i que manifestin la voluntat de treballar activament per assolir els objectius que es proposen a continuació.

Els municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona que s'adhereixen al **Pacte Metropolità del Temps**, dins de la seva àrea de competència i possibilitats, es comprometen a:

- **Participar en la Taula de Municipis pel Pacte del Temps Metropolità**, com a eina de debat i discussió per impulsar el Pacte Metropolità del Temps, així com a participar en les activitats que es generin per facilitar la transferència de coneixement tècnic i polític amb la resta de municipis metropolitans i l'AMB.
- **Incorporar les polítiques del temps**, de manera transversal i amb una nomenclatura pròpia, en l'**agenda de polítiques públiques** del municipi per promoure el dret al temps de tota la ciutadania i del personal de l'Ajuntament.
- **Definir un o més referents a escala municipal en polítiques del temps** per tal de facilitar una visió transversal de les polítiques implementades en el municipi i la interlocució tant amb l'AMB com amb la resta de municipis. En els ajuntaments dels municipis amb més habitants, es recomana tenir una unitat, oficina o carter a dedicada a les polítiques del temps.
- **Promoure pactes i polítiques del temps orientats a millorar l'ús del temps de la ciutadania** en els àmbits de: la igualtat; el teixit productiu, el comerç i el consum; l'educació; l'esport; la gestió del lleure, la cultura i l'associacionisme; la mobilitat i la via pública, l'atenció i la participació ciutadana.

- **Adoptar polítiques d'organització del temps en clau interna del personal de l'Ajuntament**, per un temps corresponsable, saludable i respectuós per a les persones que hi treballen, incloent-hi també els càrrecs de responsabilitat política.
- **Establir les bases per tenir dades d'usos del temps de cada municipi**, mitjançant la incorporació d'indicadors d'usos del temps i informació rellevant en les enquestes municipals, estudis de diagnosi i avaluacions de necessitat i d'impacte de les polítiques.
- **Recopilar polítiques del temps** en els diferents àmbits municipals.

FUNCIONAMENT I GOVERNANÇA

El període de desplegament d'aquest Pacte és des de l'any 2023 fins a l'any 2026.

La Taula de Municipis pel Pacte Metropolità del Temps, impulsada per l'AMB amb la col·laboració amb la BTUI i en funcionament des de l'any 2022, s'estableix **com l'espai de seguiment i desplegament d'aquest Pacte Metropolità del Temps**, que es reunirà un mínim de dues vegades l'any.

